

Zelfreflectie-oefening bij ontmoeting & gesprek

Deze zelfreflectievragen stimuleren je om vanuit twee perspectieven te reflecteren over een situatie: vanuit jezelf en vanuit de student. Doorheen deze reflectie sta je stil van waaruit je reageert en welke onbewuste vooroordelen of stereotypen schuilgaan of aan de basis liggen van jouw handelen en deze van de ander.

Hoe reageer ik & waarom?

Zelfreflectievragen vanuit mijn perspectief:

Wat voel ik?

Welke emoties roept de handeling of het gedrag van die student bij me op?

Wat denk ik?

Welk vooroordeel of stereotype gedachte-uitspraak detecteer ik bij mezelf?

Hoe reageer ik? Wat is de drijfveer van mijn handeling?

Wil ik mijn reactie bijsturen? Hoe zou ik dit doen?

Hoe reageert de student & waarom?

Zelfreflectievragen vanuit het perspectief van de student:

Wat voelt de student?

Welke emoties roept datgene wat ik zeg of doe op bij die student op?

Wat denkt de student?

Welk vooroordeel of stereotype gedachte-uitspraak detecteer ik bij die student?

Hoe reageert de medewerker?

Wat is de drijfveer van deze reactie? Wil de student de reactie bijsturen?

Welk tegenreactie verwacht de student van mij?

Voorbeelden:

- Emoties: zich aangevallen, verkeerd begrepen, onheus beoordeeld, gediscrimineerd,... voelen
- Manieren van reageren: in verdediging gaan, verwachten dat er excuses komen, de bal terugkaatsen, aanvallen, zich terugtrekken, apathisch worden, tolereren, negeren, gehoorzamen, advies-opmerking opvolgen, deskundigheid niet in twijfel trekken, ...
- Drijfveren
 - Docent: gezag afdwingen, regels respecteren, vorm van respect, gezag ondermijnd zien, autoriteit verliezen, klasorde bewaken, leerproces in de gaten houden, adviseren, deskundigheid doorgeven...
 - Student: rechtvaardig willen behandeld worden, niet willen gevisieerd worden, herkennen van vroegere ervaringen, geen andere verklaring vinden dan migratieachtergrond of naam, racisme invoeren als vergoelijking voor gesteld gedrag, beoordeeld worden op competenties,...

(h)Erkennen van vooroordelen en stereotypen

CHECKLIST met 7 aandachtspunten

Ben ik de docent die het verschil maakt?

Ik schat studenten met migratieachtergrond naar waarde, opdat (taal)achtergrond de aanwezige competenties niet in de weg staan. Ik maak van taal geen uitsluitingsmechanisme.

Ik geef het voordeel van de twijfel waardoor mijn studenten zich begrepen voelen en ambitieus blijven. Ik blijf de studenten inspireren en aanmoedigen om door te zetten.

Ik merk discriminerende situaties en [microkwetsingen](#) op – tijdens en buiten de lessen – en geef erkenning aan diegene waartegen die gericht zijn. Ik durf mijn eigen [blinde vlekken](#) te zien en te benoemen, ook bij collega's en medestudenten. Ik blijf waakzaam voor en [reageer bij discriminerende opmerkingen](#) van studenten of docenten.

Ik geef ruimte om onderwerpen zoals samenleven, culturele achtergrond, religie en identiteit met zorg en sensitiviteit te bespreken in de aula of het leslokaal.

Ik luister naar signalen en neem deze ernstig. Het duidt op wat een student dwars zit of boos maakt. Ik zorg dat ze bij mij of bij iemand van de onderwijsinstelling terecht kunnen met vragen. Ik volg de signalen op.

Ik stimuleer verbinding tussen mij en de studenten, en tussen studenten met verschillende achtergronden onderling, zowel in de les als erbuiten.

Ik ben me bewust van mijn machtspositie en [privileges](#). hoe deze impact hebben op mijn perspectief en handelen.

www.amal.gent/meet

To do's: positieve acties

Vragen hoe je de
naam v/d
student juist
uitspreekt

Studenten aan het
woord laten die
minder zelf het woord
nemen
pas op: veiligheid!

Een deel of onderwerp
uit de de les/cursus
laten geven door
studenten met
werkervaring

Erkenning geven
wanneer ze een
antwoord geven

Bij casussen of
voorbeelden vragen naar
ervaringen uit de
leefwereld van de
studenten

Studenten telkens hun
naam laten zeggen als
ze het woord nemen in
de aula - groep

Fluister-momenten in de
aula met diegene die voor of
achter je zit (niet naast)
over

- uitwisselen meningen
- voorbeelden

Ik maak er een punt
van: iedereen met hun
naam aanspreken!
> Studenten leren
elkaars naam

In groepjes laten
discussieren, indien
mogelijk zelf
groepsindeling maken:
oog voor diverse mix !

Kennismakingsoefening
start van het jaar:
Groepjes van 4
Personen niet je nog niet kent
Zoek 4 gemeenschappelijkheden
tussen jullie!

> Ventileren = OK
maar met respect!
> Pas op:
racistische opmerkingen
= no way!

Uitwisselen info: hebben
we als lesgever zicht
wie van de studenten
anderstalige
nieuwkomers zijn?

Komende vergadering:
zitten naast collega X
die ik wat minder goed
ken

Rode kaarten uitdelen
Bij discriminerende
opmerking. kaart in de
lucht ; samen zoeken
naar herformulering

SCAN lesinhoud
op zichtbare en
onzichtbare
stereotypen

CHECKLIST MET 7 AANDACHTSPUNTEN

Ben ik de docent die de student hoort en ziet ?

☐

Ik start met een warm onthaal.

☐

Ik pols regelmatig hoe studenten zich voelen en ondersteun hun veerkracht.

☐

Ik heb begrip voor de uitdagingen van studenten.

☐

Ik organiseer verbindende activiteiten.

☐

Ik pleit voor ontmoetings-, werk- en stille ruimtes.

☐

Ik zorg mee voor ondersteunende maatregelen.

☐

Ik zorg voor een veilig en warm klimaat tijdens de les.

